

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ДТЕУ

(пост. п. 6 від «28» 06 2023р.)

Ректор

Анатолій МАЗАРАКІ

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА
ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь	магістр
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 Соціологія
освітня програма	Діджитал соціологія

Київ 2023

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автори: КУХТА Мирослава, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та політології
ГОРПІНИЧ Ольга, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, соціології та політології;

Програму та робочу програму практичної підготовки розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології, «25» квітня 2023 р., протокол №27.

Робочу програму розглянуто і погоджено вченою радою факультету міжнародної торгівлі та права «22» травня 2023 р., протокол №11.

Рецензенти: ЧЕПУРКО Гульбаршин, доктор соціологічних наук, старший науковий співробітник, завідувачка відділу соціальної експертизи Інституту соціології НАН України;
ПОЗДНЯКОВА-КИРБЯТ'ЄВА Елліна, доктор соціологічних наук, професор, директор Інституту соціологічних досліджень та громадських ініціатив;
КРАВЧЕНКО Алла, доктор філософських наук, доцент, зав. кафедри філософії, соціології та політології;
ДЕМЧЕНКО Анна, магістр соціології, заступник керівника дослідницької компанії Smart Data Service.

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь	магістр	/ master
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/ Social and behavioral sciences
спеціальність	054 Соціологія	/ Sociology
освітня програма	Диджитал соціологія	/ Didgital Sociology

ВСТУП

Український ринок праці потребує фахівців, які можуть швидко присовуватися до динамічних економічних, політичних, соціальних, культурних змін, що відбуваються у сучасному суспільстві, бути конкурентними, володіти сукупністю теоретичних знань та практичних умінь і навичок зі збору, аналізу та обробки інформації, мати практичні знання та сформовані компетентності для вирішення проблем у суспільстві.

Здобувачі освіти освітньої програми «Діджитал соціологія» спеціальності 054 «Соціологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» повинні володіти базою теоретичних знань, доповненою практичною підготовкою що є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців за освітнім ступенем «магістр». Практична підготовка надає професійну підготовку майбутнім фахівцям, сприяє усвідомленню ролі і завдань вивчення досвіду роботи науково-дослідних інститутів та організацій, проведенню соціологічних досліджень, розвитку практичних навичок, розробці дослідницького інструментарію, участі в конкретних соціологічних дослідженнях.

Тривалість практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Діджитал соціологія» спеціальності 054 «Соціологія» галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» за навчальним планом 6 тижнів – 270 годин / 9 кредитів. Практична підготовка передбачена на 1 курсі у 2 семестрі.

Визначення баз практичної підготовки здійснюється кафедрою філософії, соціології та політології та Центром розвитку кар'єри на основі прямих договорів ДТЕУ з підприємствами, установами, організаціями, структурними підрозділами. Базами для проходження практичної підготовки можуть бути різноманітні організації: науково-дослідні установи, наукові організації, соціологічні центри та служби, комерційні організації та інші установи, де є соціологічні відділи.

Основним навчально-методичним документом, в якому визначається мета і завдання практики, її зв'язок з навчальною та науково-дослідною діяльністю здобувача освіти, її змістовна частина, тривалість проходження, а також загальні питання щодо організації, керівництва та підведення підсумків практики є програма та робоча програма практичної підготовки.

Програма та робоча програма практичної підготовки розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. №579 «Порядок реалізації права на академічну мобільність», наказу МОН України від 16.10.2009 №943 «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи», інших нормативно-правових актів МОН України, а також Положення про організацію освітнього процесу студентів, затвердженого вченою радою ДТЕУ від 0.02.2022 р. (протокол №1, п.6), Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у ДТЕУ, Положення про оцінювання результатів навчання студентів і аспірантів у ДТЕУ, затвердженого вченою радою ДТЕУ від 02.02.2022 р. (протокол №1, п.6), а також Стандартом вищої освіти галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 054 Соціологія другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Програма та робоча програма практичної підготовки містить такі складові:
Вступ.

1. Загальні положення.

1.1. Мета і завдання практичної підготовки.

1.2. Організація та керівництво практичною підготовкою.

2. Взаємозв'язок практичної підготовки з науково-дослідною роботою студентів.

3. Зміст практичної підготовки.

4. Індивідуальні завдання.

5. Список рекомендованих джерел (за необхідності).

Додатки.

1. Загальні положення.

Практична підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти здійснюється з метою поглиблення, узагальнення й удосконалення здобутих знань, набутого професійного досвіду, компетентностей та підготовки до професійної діяльності. Набуття практичних навичок та умінь важливі для подальшого формування професійної компетентності, що буде визначати конкурентні переваги майбутніх професіоналів на ринку праці.

Практична підготовка передбачає проведення наукових досліджень (творчих розробок) з актуальних проблем соціології з метою набуття здобувачами вищої освіти компетентностей інноваційного характеру, навичок науково-дослідної (творчої), науково-педагогічної або управлінської діяльності.

1.1. Мета і завдання практичної підготовки

Метою проходження практичної підготовки є поглиблення, узагальнення і вдосконалення сучасних методів, форм та інструментарію у галузі соціології, а також здобутих знань, набутого професійного досвіду, компетентностей та підготовки до самостійної трудової діяльності. Основне завдання практики – формування умінь та навичок самостійного розв'язання виробничих, наукових або організаційних завдань з урахуванням вимог замовників-роботодавців.

Мета і завдання практичної підготовки базуються на визначеному освітньою програмою «Діджитал соціологія» переліку знань, умінь і навичок, якими повинні оволодіти здобувачі вищої освіти на практиці, а саме:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати автономно.

ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.

СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.

СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень.

СК05. Здатність обговорювати результати соціологічних досліджень та проектів українською та іноземною мовами.

СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК07. Здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми. *Здійснювати їх ефективний менеджмент.*

СК09. *Здатність оцінювати і враховувати економічні, соціальні та технологічні чинники, що впливають на сферу професійної діяльності.*

СК10. *Здатність критично осмислювати вплив цифрових технологій на суспільні зміни.*

Здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій, сучасних методів і моделей інформаційної безпеки.

1.2. Організація та керівництво практичної підготовки

Практична підготовка здобувачів вищої освіти проводиться згідно з індивідуальними календарними планами. Методичне керівництво практичною підготовкою забезпечується кафедрою філософії, соціології та політології, яка визначає базові установи для проходження практичної підготовки та здійснює контроль. Керівництво практикантами на робочих місцях здійснюється керівниками підприємств, керівниками соціологічних служб і центрів, інформаційних підрозділів, провідними фахівцями із повною вищою освітою.

Керівництво практичною підготовкою має забезпечувати проведення всіх організаційних заходів щодо проходження та контролю за виконанням програми практичної підготовки.

Перед початком практичної підготовки здобувач вищої освіти отримує щоденник для заповнення під час проходження практичної підготовки і направлення у науково-дослідні інституту, організації, центри – бази практичної підготовки, співпраця із якими регулюється на основі попередньо створених достовірних угод про співпрацю на період практичної підготовки або довгострокових угод про співпрацю.

Вимоги до об'єкта (бази) практики

З можливими базами практичної підготовки заклад вищої освіти завчасно укладає довгострокові договори на її проведення. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами, але не менше періоду практичної

підготовки. Вона може визначатися на період конкретного виду практичної підготовки або терміном до п'яти років.

Робочим місцем практиканта є центр інформаційних технологій або соціологічний підрозділ підприємства, науково-дослідної установи, наукової організації та ін. Практикант певний час має виконувати обов'язки соціолога, який здійснює аналітичну та планову роботу. Крім того на базі практичної підготовки мають бути створені умови для взаємодії з іншими функціональними підрозділами, які забезпечують інформаційно-управлінську, маркетингово-комерційну та логістичну діяльність цього підприємства.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, з дозволу кафедри підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його як базу практичної підготовки за умови належного і повноцінного виконання завдань і вимог проходження практичної підготовки.

Керівництво практикою

До керівництва практикою здобувачів залучаються досвідчені науково-педагогічні працівники кафедри. В узагальненому вигляді керівництво практичною підготовкою викладачами полягає у підготовці та видачі здобувачам вищої освіти завдань і необхідних інструкцій щодо проходження практичної підготовки, а також наданні графіку консультацій в університеті, перевірки та прийомі щоденників практики.

Обов'язки керівника практичної підготовки від закладу вищої освіти:

- оцінка стану та відповідності баз практичної підготовки основним вимогам та їх готовності до прийому практикантів;
- проведення разом із деканатом установчих зборів здобувачам вищої освіти, які направляються на практичну підготовку;
- забезпечення проведення всіх організаційних заходів перед відправленням здобувачів вищої освіти на п практичну підготовку, методичне забезпечення практичної підготовки (щоденник та програма практичної підготовки);
- складання графіку виконання програми практичної підготовки;
- формування завдань практикантам стосовно збирання матеріалів для виконання науково-дослідної роботи;
- регулярні консультації здобувачів вищої освіти згідно із затвердженим кафедрою графіком;
- контроль за дотриманням термінів виконання програмних завдань практичної підготовки і оформлення щоденника практичної підготовки;
- перевірка щоденників з практичної підготовки і допуск здобувачів освіти до складання заліку за результатами проходження практичної підготовки;
- підготовка і подання завідувачу кафедри інформації про результати проведення практичної підготовки із зауваженням та пропозиціям щодо поліпшення практичної підготовки здобувачів вищої освіти для розгляду на засіданні кафедри.

Інформація науково-педагогічних працівників, які призначені керівниками практики, систематично розглядається на засіданні кафедри.

Основними обов'язками керівників практики від підприємства, організації, установи – базового об'єкта практичної підготовки є:

- організація робочого місця та створення необхідних організаційно-технічних умов для проходження практичної підготовки;
- забезпечення практикантів необхідною економічною, статистичною, соціологічною та іншою інформацією, документами, нормативними та іншими матеріалами з питань аналізу і планування господарської діяльності підприємства, установи, організації;
- забезпечення допуску практикантів до наявної на підприємстві, в установі, організації комп'ютерної мережі та до інформації, яка зберігається у базах даних, без права її змінювати;
- залучення практикантів до активної участі в поточній роботі структурного підрозділу – місця практичної підготовки;
- контроль за виконанням як окремих завдань, так і програми практики в цілому;
- забезпечення безпечних умов праці і контроль за дотриманням правил охорони праці і протипожежної безпеки.
- При порушенні практикантами трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки та інших норм наказом керівника підприємства, установи, організації на них може бути накладене стягнення, про що повідомляється декан факультету та випускова кафедра.

Здобувачі вищої освіти при проходженні зобов'язані:

- до початку практичної підготовки одержати у закладі вищої освіти всі необхідні організаційно-методичні документи та консультативну інформацію стосовно їх оформлення;
- своєчасно прибути на об'єкт практичної підготовки та забезпечити роботу на місці практики відповідно до отриманих завдань;
- у повному обсязі виконувати роботу, що передбачена програмою практичної підготовки;
- звертатись до керівника практичної підготовки від університету або до деканату, якщо, на його думку, практичної підготовки організовано незадовільно;
- регулярно відвідувати консультації на кафедрі;
- виконувати правила внутрішнього розпорядку, що діють в установі;
- виконувати і суворо дотримуватися правил охорони праці і протипожежної безпеки;
- брати участь у науково-дослідній та раціоналізаторській роботі за завданням кафедри;
- нести відповідальність за виконану роботу;

- вчасно оформити і подати керівнику практичної підготовки від університету щоденник практичної підготовки із результатами якісно виконаних завдань, поставленими перед початком практичної підготовки згідно з програмою;
- звітує про результати проходження практичної підготовки, відповідає на запитання керівника практичної підготовки від університету щодо виконання програми практичної підготовки та індивідуальних завдань, надає на перевірку повністю оформлений щоденник практичної підготовки у встановлений термін проходження практичної підготовки.

2. Взаємозв'язок практичної підготовки з науково-дослідною роботою студентів

Під час проходження практичної підготовки здобувачі вищої освіти також набувають досвіду з науково-дослідної роботи. Вони мають навчитися відбирати необхідну інформацію, аналізувати її, пов'язувати практичний матеріал із теоретичними положеннями вивчених дисциплін, робити певні висновки та пропозиції.

З цією метою здобувачі вищої освіти в рамках вивчення дисципліни, які викладаються науково-педагогічними працівниками кафедри філософії, соціології та політології згідно навчальних планів відповідної спеціальності 054 «Соціологія» досліджують концептуальні основи використання інформаційних технологій для розв'язання функціональних задач у діджитал суспільстві.

Спрямованість здобувачів вищої освіти на вивчення певних проблем та проведення науково-дослідної роботи з цих проблем під час проходження практичної підготовки дозволяє поетапно накопичувати необхідний обсяг практичного матеріалу і використовувати його у підготовці кваліфікаційних робіт, доповідей на наукових конференціях, підготовці до друку наукових статей.

3. Зміст практичної підготовки

Відповідно до структурно логічної схеми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Діджиталл соціологія», спеціальності 054 «Соціологія» практична підготовка проводиться на 1 курсі у 2 семестрі. Тривалість практики становить 6 тижнів (270 годин / 9 кредитів). Терміни встановлюються графіком освітнього процесу щорічно.

Головною метою практичної підготовки є поглиблення та закріплення здобувачами вищої освіти теоретичних знань та набуття необхідних практичних навичок і досвіду роботи в галузі соціологічної, економічної та управлінської діяльності. Практична підготовка враховує безперервність і послідовність одержання необхідного обсягу знань і умінь.

Відповідно до кваліфікаційної характеристики фахівця та освітньо-професійної програми спеціальності 054 «Соціологія», освітньої програми

«Діджитал соціологія», здобувачі вищої освіти під час проведення практичної підготовки повинні навчитися самостійно вирішувати типові задачі, які притаманні видам діяльності відповідно до посад, на яких може працювати випускник закладу вищої освіти – магістр з соціології. Вони повинні закріпити основні компетенції, затверджені в освітньо-професійній програмі.

Практична підготовка передбачає послідовне виконання типових завдань з проєктивних, аналітичних, соціологічних, експлуатаційних, контрольних та прогностичних функцій.

Зміст практичної підготовки визначається програмою і спрямований на досягнення поставлених мети і завдань практичної підготовки. Практична підготовка складається з декількох послідовних етапів.

№ п/п	Етапи практичної підготовки	Види роботи на практичній підготовці, включаючи самостійну роботу здобувачів вищої освіти (в годинах)	
1.	Організаційно-підготовчий етап	Інструктаж з техніки безпеки, протипожежної безпеки на робочому місці. Ознайомлення з правами та обов'язками практиканта, цілями, завданнями, етапами практичної підготовки та видами робіт. Ознайомлення з переліком звітної документації	10
		Складання індивідуального плану проходження практичної підготовки	5
		Аналіз соціологічних матеріалів, соціальних проєктів та програм, в межах яких здійснюється діяльність організації	55
2.	Базовий етап	Ознайомлення з установчою документацією та напрямками діяльності організації	10
		Виконання функціональних обов'язків відповідно до спеціальності, вдосконалення здобутих в процесі теоретичного навчання навичок	160
3.	Підсумковий	Оформлення документації	30
	Усього		270 годин

Під час практичної підготовки здобувачі освіти-практиканти будуть виконувати обов'язки соціологів, наукових співробітників, аналітиків тощо.

Практикант знайомиться з історією закладу, його структурою, функціями, основними напрямками роботи, бере особисту участь у виконанні планів та завдань відділів науково-дослідного інституту/організації. За час практичної підготовки здобувач вищої освіти повинен дотримуватися порядку проведення практичної підготовки:

- Кафедра визначає бази практичної підготовки, куди й розподіляють здобувачів вищої освіти, враховуючи тематику їхніх кваліфікаційних робіт.

- Наказом ректора здійснюється розподіл здобувачів освіти на бази практичної підготовки і призначення керівників практичної підготовки від кафедри для кожного практиканта. На місцях практичної підготовки призначаються керівники практичної підготовки від організацій (установ).
- Здобувачі освіти несуть особисто цілковиту відповідальність за неявку на практичну підготовку.
- Здобувачі освіти, які не з'явилися на практичну підготовку з поважних причин, проходять її в інші терміни, інакше – можуть бути відраховані з Університету за невиконання навчального плану.
- Здобувачів освіти на практичну підготовку організовано доводить керівник практичної підготовки від кафедри і скеровує керівникові практичної підготовки від організації.
- На місці практичної підготовки здобувачів освіти передусім знайомлять з регламентом роботи організації, правилами внутрішнього розпорядку та службового етикету. Вони в обов'язковому порядку проходять інструктажі з охорони праці, техніки безпеки і протипожежної безпеки (вступний і на кожному робочому місці практичної підготовки).
- Практиканти повинні суворо дотримуватись регламенту роботи організації, не допускати порушень трудової дисципліни.
- Практикантів попереджують про відповідальність за несанкціоноване розповсюдження службової інформації організації.

Робочий день здобувача освіти-практиканта визначається правилами внутрішнього трудового розпорядку і режиму науково-дослідницького інституту/організації – бази практичної підготовки.

Робота кожного здобувача освіти ведеться згідно з індивідуальним планом-графіком, який складається в перші два дні на основі цієї програми та з урахуванням завдань і планів роботи відділів чи лабораторій базового закладу.

Здобувачу освіти-практиканту щодня відводиться одна година для оформлення документації, заповнення «Щоденника практичної підготовки» і 3 години на тиждень для вивчення матеріалів з теми кваліфікаційної та інших видів наукової діяльності.

Практикант регулярно веде щоденник, показує його не менше одного разу на тиждень керівникові практичної підготовки від базового закладу та керівнику практичної підготовки по кафедрі. В кінці практичної підготовки записи в щоденнику завіряються підписом керівника закладу і скріплюється печаткою.

Керівник практичної підготовки по кафедрі переглядає всі документи по проходженню практичної підготовки і підписує щоденник студента і робить своє заключення під час захисту практичної підготовки.

4. Індивідуальні завдання

Здійснюються з метою набуття здобувачами вищої освіти під час практичної підготовки умінь та навичок самостійного розв'язання наукових або організаційних завдань з урахуванням вимог замовників-роботодавців. Виконання одного або декількох індивідуальних завдань активізує діяльність

здобувачів освіти, розширює їх світогляд, підвищує ініціативу і робить проходження практичної підготовки більш конкретним і цілеспрямованим. Матеріали, отримані здобувачем освіти, можуть бути використані для виконання кваліфікаційної роботи, для підготовки доповіді, статті тощо (за узгодженням з кафедрою та базою практичної підготовки).

Перелік індивідуальних завдань

1. Ознайомитися з кількома програмами (проектами, науково-технічними завданнями) соціологічними досліджень, які здійснює інститут, з'ясувати основні процедури розробки програми. Взяти участь в обговоренні нових програм, якщо такі обговорювання відбуватимуться в підрозділах або на засіданні Вченої ради базового закладу під час проходження практики. Порівняти програму, розроблену спеціалістами базового закладу з програмою власного навчального дослідження і доопрацювання її.
2. Ознайомитися з різними типами вибірки, які застосовуються в дослідженнях інституту та процедурами їх розробки. З'ясувати типові складнощі та помилки, які трапляються в розробці вибірки. Вивчити досвід контролю та ремонту вибірки.
3. Ознайомитися з інструментарієм досліджень, вивчити процедури його розробки. Взяти участь в розробці та обговоренні анкет, бланків інтерв'ю та іншого інструментарію, над якими працюють співробітники інституту.
4. Вивчити роботу базового закладу з мережею інтерв'юерів: критерії добору, стиль стосунків, контроль якості та ін. Взяти участь в розробці пам'яток інтерв'юерів, в інструктажах та інших формах навчання інтерв'юерів.
5. Взяти участь у польових дослідженнях базового закладу:
  - в якості інтерв'юерів в опитуванні;
  - в якості кодувальників в контент-аналітичних дослідженнях документів чи текстів засобів масової інформації.
6. Взяти участь в первинній обробці анкет: в аналізі якості заповнення, у відбракуванні, у контент-аналізі та кодуванні відповідей на відкритті запитання, в підготовці інформації до її обробки з допомогою комп'ютерної техніки.
7. Одержати уявлення щодо особливостей використання програм обробки соціологічної інформації з допомогою різних комп'ютерних програм. Взяти участь в розробці паспорта анкети, у введенні інформації в комп'ютер, побудові графіків та графічному аналізі інформації.
8. Провести опрацювання соціологічної інформації з допомогою різних комп'ютерних програм, визначити, в яких випадках які програми та аналітичні інструменти найкраще використовувати.
9. Відточити навички проведення кореляційного, регресійного, факторного, кластерного аналізів.
10. Здійснити зважування, ремонт вибірки за допомогою комп'ютерних програм. Здійснити перевірку статистичної значимості отриманих даних.
11. Одержати навички підготовки та написання аналітичних звітів за результатами досліджень.

5. Список рекомендованих джерел

Основні

1. Кодекс професійної етики соціолога. Затверджений Соціологічною асоціацією України 20 травня 2004 р. URL: <https://sociology.od.ua/kodeksprofesijnoi-etiki-sociologa/>
2. Кодекс законів про працю України. № 22-VIII. Редакція від 2.04.2020 р.
3. Цвик В.А. Професійна етика соціолога: навч. посібник. URL: <https://www.twirpx.com/file/684477/>

Додаткові

1. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 342 с.
2. Професійна етика і службовий етикет. Підручник. URL: Режим доступу: <http://knigi.link/etiket-delovoy/professionalnaya-etika-slujebnyiy-etiket.html>
3. Професійна етика: Підручник для вищих навчальних закладів. URL: <http://www.bibliorossica.com/book.html?currBookId=14607>

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Соціологічної Асоціації України. Режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/>
2. Кодекс професійної етики соціолога. Режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/codex.html>
3. Кодекс етики Міжнародної соціологічної асоціації (ISA)). Режим доступу: http://www.isa-sociology.org/about/isa_code_of_ethics.htm
4. Міжнародна соціологічна асоціація (МСА) (Internacional Sociological Association) Режим доступу: <https://www.isa-sociology.org>
5. Європейська соціологічна асоціація (ECA) (European Sociological Association). Режим доступу: <https://www.europeansociology.org>
6. Інститут Геллапа (WIN/Gallup International). Режим доступу: <http://www.gallup.com>
7. ESOMAR: European Society for Opinion and Marketing Research (Європейська асоціація дослідження громадської думки та ринку). Режим доступу: <https://www.esomar.org>
8. Український соціологічний стандарт. Режим доступу: <https://ukrsocstandart.com/uk/>
9. Електронна бібліотека Інституту соціології НАН України). Режим доступу: http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php